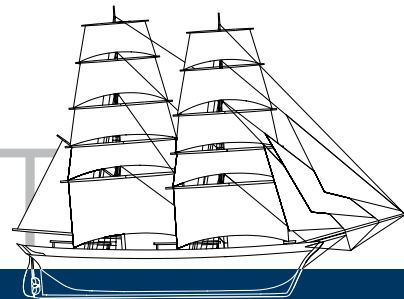

BRIGGEN TRE KRONOR BLADET

NUMMER 3 • HÖSTEN 2023

Ovälkomna
övertaskningar

Skarpt läge!

En aktiv säsong 2023

Många och stora
underhållsarbeten

Ständig kamp för
lönsamhet

Löskölens funktion

"Seglingen var en liten bonus för min födelsedag, men också en kär återkomst till Briggen Tre kronor efter en längre seglats i somras mellan Sölvesborg - Visby. En härlig upplevelse. Och denna seglats var minst lika härlig och häftig, inte minst med en elegant halo som förvånade många som aldrig sett en sådan tidigare. Fler seglingar väntar."

FOTO: LARI PITKÄRANGAS, MALMÖ

Ovälkomna övertaskningar!

Jag hade ursprungligen skrivit ett optimistiskt inlägg här, om sensommar och höstseglingar i en tom skärgård, om mina äventyr ombord i sommar med både passagerare och praktikanter. Den här upplagan av Briggenbladet låg redo för att skickas till print samma dag som vi fick reda på att bolaget troligen inte skulle klara sig. Nu när vi vet att så inte är fallet kommer här en något reviderad version som jag hoppas att ni ändå ska kunna njuta av och som förhoppningsvis ska hjälpa till att skapa en bild av varför den här situationen har uppstått.

***

Under min segling i sommar hade vi även en härlig blandning av både gammal och ny besättning samt representation

från både bolags och föreningsstyrelsen så vi valde att köra en workshop om hur vi vill att nästa säsong ska se ut och på önskelistan finns allt från kortare dagsturer till längre äventyr. En av utkomsterna är en förhoppning om att nästa sommar segla Tall Ships Races. Tall Ships Races är en möjlighet att segla med ungdomar på ett helt annat sätt, knyta ihop ungdomar från olika länder och verkligen lära oss och vår nya besättning mer om vad Briggen verkligen går för. Från föreningens sida hade vi hoppats vi kunna bidra genom att söka bidrag, nyttja våra volontärer samt nyttja mitt internationella nätverk för att få en sådan resa till stånd. Nu riktas föreningens arbete först mot att få tillstånd ett nytt ägande för fartyget och säkerställa att hon stannar i Sverige, sen hoppas vi kunna fortsätta arbetet med att planera Tall Ships Races och andra spännande äventyr med en ny ägarorganisation.

***

Så varför är vi i den här situationen? Sommaren har bjudit på ett antal ovälkomna överraskningar med allt från sönderrostade brandpumpar till en krånglande propeller mm så underhållskostnaderna har under sommaren varit oförutsägbart stora utöver att vi redan springer ikapp på underhåll från covidåren då fartyget låg stilla och inte fick det underhåll hon behöver. Vi har fortfarande ett gediget underhållsarbete framför oss i vinter med bland annat dockning för byte av bord mm, vi har toppstänger som behöver bytas mm. Det är på grund av detta som många av er fick ett mail från oss i sommar där vi sålde aktier i bolaget som vi fått donerade till oss för att hjälpa till att täcka dessa kostnader. Föreningen har bidragit genom att söka många finansiella medel, bland annat har oerhört generösa bidrag från Stockholms Sjömanshem gett oss möjlighet att både köpa in vissa nya segel och finansiera viss ny säkerhetsutrustning. Tyvärr har detta inte räckt hela vägen.

***

Jag vill skicka ett stort tack till alla som både köpt aktier i sommar och till er som betalar medlemsavgifter in i föreningen, donerar någon extra slant efter förmåga eller bidrar med volontärsatser, det är ni som hjälper oss att hålla briggen flytande, även om det just nu är stormigt. ■

Matilda, ordförande Föreningen Briggen Tre Kronor

matilda.dagberg@briggentrekronor.se foreningen@briggentrekronor.se

BRIGGEN TRE KRONOR

CITERA OSS GÄRNA MEN ANGE KÄLLAN! COPYRIGHT RESPEKTIVE SKRIBENTER OCH FOTOGRAFER. TEXT- OCH BILDMATERIAL ÄR TILLHANDAHÅLLNA IDEELLT. REDAKTIONEN FÖRBEHÅLLER SIG RÄTTEN ATT REFUSERA ELLER REDIGERA I TEXTBIDRAG. BRIGGENBLADET PRODUCERAS MED MILJÖVÄNLIGAST TÄNKBARA TEKNIK. TRYCKERIET ÄR SVANENMÄRKT OCH FSC-CERTIFIERAT (FOREST STEWARDSHIP COUNCIL). ISSN 2002-3502

BRIGGENBLADET GES UT AV FÖRENINGEN BRIGGEN TRE KRONOR

- ANSVARIG UTGIVARE OCH REDAKTÖR PER BJÖRKDAHL • E-POST: bladet@briggentrekronor.se
- WWW.BRIGGENTREKRONOR.SE • MEDLEMSKONTAKT: foreningen@briggentrekronor.se • 08-545 024 10
- ÖRLOGSVÄGEN 11 • KASTELLHOLMEN • III 49 STOCKHOLM • TRYCK ÅTTA.45 TRYCKERI AB

Kära föreningsmedlemmar!

Briggen Tre Kronor AB har tvingats ansöka om konkurs den 22/9

Information har gått ut med e-post till aktieägare och föreningsmedlemmar, 24 respektive 26 september. Detta Briggenblad låg färdigt för tryck samma dag som föreningsstyrelsen fick besked om situationen. Vi har valt att ändå ge ut bladet efter ändringar på sidan 2 och 3. Vi arbetar vidare utifrån föreningens ändamålsparagraf: "...att säkra föreningens nyttjande av briggen *Tre kronor af Stockholm*." Vi behöver därför fortsatt medlemmarnas stöd!
Föreningsstyrelsen

Första dockningen efter pandemin, 8 oktober 2021. Fartyget torrsatt, vattnet precis utpumpat och Sjöfartsinspektionen tar första tittan tillsammans med vår befälhavare Allan Palmer. Vi hade då haft "coronadispens" från dockning varför fartyget hade legat i sjön flera år. Det skulle visa sig att flera bord behövde bytas. Två bord byttes sedan vid dockningen 2022 och ytterligare flera planerades redan då att bytas i år. Underhållsskulden från pandemiåren har sedan dess vuxit betydligt!

Skarpt läge!

Första augusti fick alla medlemmar och aktieägare – som vi har e-postadress till – ett mail med vädjan om att köpa aktier i Briggen Tre Kronor AB som föreningen fått donerade av några av bolagets aktieägare. Vi tackar alla som redan har köpt aktier! Läget är dock mycket tufft! Stora underhållsarbeten krävs framöver, vid den stundande dockningen och under vintern, för att vi ska kunna segla vidare!

Vi måste finansiera underhållet och ditt stöd kan vara avgörande.

Det finns flera sätt att hjälpa till:

~~**Aktieköp.** På vår hemsida www.briggentrekronor.se finns en länk under "Aktuellt" med all information hur det går till. Har du en smartphone kommer du dit med hjälp av QR-koden här till höger.~~

Swisha direkt. Med din smartphone kan du Swisha valfritt belopp, efter förmåga, direkt till "Tryggvefondens konto för underhåll".

Medlemsavgiften. Du kan även lägga till en summa i samband med medlemsinbetalningen som vi även är tacksamma om du gör så snart som möjligt – föreningen bidrar självklart efter förmåga.

På sidan 10 - 11 beskriver vi utförda och kommande underhåll i detalj och vad som görs volontärt respektive av proffs.

KÖP AKTIER DIREKT
FRÅN MOBILEN

SWISHA DIREKT FRÅN MOBILEN

En aktiv säsong 2023!

I skrivande stund är årets seglings-säsong nästan till ända. En ytterst slimmad landorganisation med **Sture Haglund** som enda anställd, **Jan Olsén** som rederichef på konsultbasis samt **Mats Jakobsson**, vd och **Thomas Flinck**, ordförande i bolaget som ideellt arbetande har man tillsammans presterat ett digert seglingsprogram.

Ombord har besättningen varit desto större med många nya i samtliga befattningar. Vi har även kommit igång ordentligt med elever. Det har inneburit en hel del inskolning men även möjlighet till mycket underhållsarbete vid de "liggedagar" som uppstår mellan olika aktiviteter.

Efter en tuff vårustning kunde äntligen en ovanligt späckad seglingssäsong inledas den femte maj. Här följer sex sidor med nedslag i seglingsplanen.

Ungdomsseglingar under Kristi Himmelsfärdshelgen

Två grupper med ungdomar från Miljöverkstan i Skarpnäck seglade med oss från Stavnäs under helgen.

Segling för Globala Målen med Medis 5

Medis 5 drivs av Sensus och arbetar med vuxna med lättare intellektuell funktionsnedsättning. De senaste åren har de arbetat med Agenda 2030 och som en del i det projektet gjorde den en segling med *Tre Kronor af Stockholm* där de även producerade material för projektet.

Östersjödagar i Sölvesborg

För andra året i rad besökte *Tre Kronor af Stockholm* Sölvesborg där Sölvesborg-Mjällby Sparbank och Expedition Rädda Östersjön arrangerade Östersjödagar.

Almedalen

Liksom tidigare år besökte *Tre Kronor af Stockholm* Visby under Almedalsveckan. I år hade vi bland annat Uppsala universitet och MSC ombord med mycket uppskattade och intressanta evenemang.

FORTSÄTTNING PÅ NÄSTA UPPSLAG ►

Blå Jungfrun en ovanligt varm försommarmorgon. Strax väntar ett kort stopp för bad...

FOTON: PER BJÖRKDAHL

Jacob Tillander - en av våra nya befälhavare till vänster, seglade med ungdomar från Miljöverkstan i Skarpnäck.

FOTON: SIMON VINOKUR

FOTON: STURE HAGLUND

Vi har haft tunt med "långseglingar" de senaste åren. Seglingen till Sölvesborg blev närmast en "återträff för stammar". Ovan Anders H Falkman som tar en rorgångartörn. Andra "stammar" var bland annat Per Holgersson, Ingrid Karlsson Espersson, Bengt Ringné och Jan Smith.

Världshavsdagen med Medis 5

8 juni firade vi Världshavsdagen ombord tillsammans med Medis 5.

Medis 5 drivs av studieförbundet Sensus och riktar sig till vuxna med lättare intellektuell funktionsvariation.

De har en fantastisk verksamhet med inriktning på musik, konst och kultur där medlemmarna får chans att utveckla sina specifika talanger.

Just nu arbetar de med de Globala målen och Agenda 2030 med stöd av Arvsfonden. Målet är att utveckla en E-bok om de Globala målen och Briggen Tre Kronor och Expedition Rädda Östersjön får i det här fallet representera mål 14. Vi är oerhört glada och stolta att Medis 5 valt oss som samarbetspartner. ■ /STURE HAGLUND

26 juli hade vi besök av P4 Gotland som pratade med Johas om Briggen Tre Kronor, hållbarhet men också om kvällens spelning med Skärgårdsturnén i St Nicolai ruin.

FOTON: BESÄTTNINGEN

En aktiv säsong 2023!

Skärgårdsturnén

Även i år fick *Tre Kronor af Stockholm* äran att härbärgera turnén. Förutom musiken vill ju Skärgårdsturnén vara med och värna Östersjön och Expedition Rädda Östersjön.

Familjeseslingar

I slutet av sommaren tog vi med oss föräldrar och barn från utsatta områden på familjesesling. Det var en grupp med pappor och barn från Fryshuset och en grupp med mammor och döttrar från organisationen Mirumirupliff.

One Water Race

One Water Race har avslutades 24/8 och här har *Tre Kronor af Stockholm* varit stabsfartyg för ledningen av racet. Tävlingen är en swimrun där man springer och simmar från Arholma till Landsort på tre dagar. Bakom tävlingen står One Water Foundation som arbetar för att minska hoten mot våra vatten och i det här fallet Östersjön. Expedition Rädda Östersjön har ett samarbete med One Water.

Rädda Hav och Liv

Söndagen 27 augusti gick "Rädda Hav och Liv" av stapeln i Nynäshamn. Briggen *Tre Kronor*, Expedition Rädda Östersjön och Searoom har tillsammans med Rotary initierat evenemanget och genomför det tillsammans med Nynäshamns kommun, Sjöräddningssällskapet, Gotlandsbolaget, Sjöpolisen, Drive-in Boatwash, Naturskyddsföreningen, Sjö- och hav, Rena Mälaren med flera.

Rädda Hav och Liv var också avstamp för seglingen RYLA, se nedan.

RYLA Baltic Sea 2023

Under vecka seglade *Tre Kronor af Stockholm* med 25 ungdomar mellan 18 och 30 år från länderna runt Östersjön. Seglingen sker i samarbete med Rotarys projekt RYLA (Rotary Youth Leadership Awards), Stockholms universitets Östersjöcentrum och Initiativ Utö. Under seglingen ska man lära sig om Östersjön och göra besök på Askö Marina Forskningsstation och få kunskap om situationen i Östersjön samt på Utö där de får lära sig mer om hur våtmarkernas roll i arbetet med att rädda Östersjön.

FORTSÄTTNING PÅ NÄSTA UPPSLAG ►

Skärgårdsturnéns artister efter spelning i S:t Nicolai Kyrkoruin i Visby. Från vänster: Krister Jonsson (gitar), Kristin Stenerhag (klaviatur), Viktorja Tolstoy, Malena Ernman, Tina Ahlin, Johan Strindberg (bas), Morgan Agren (trummor) och Marie Nilsson.

Minnen för livet

Östersjöturnén med Briggen *Tre kronor* var en magisk upplevelse från början till slut, som alltid! Att få hänga med hela denna fina duktiga besättning ombord och se hur proffsigt de jobbar, med trygga **Allan**, ljuvliga **Lotta** som intendent och inte minst **John** som kock, vilka oförglömliga dagar...

Och att få gå över havet mot Visby, det var precis som jag fantiserat om när vi planerade turnén i mörka Januari, så hisnande fint. Vi hade tur med vädret i stort sett hela turnén, det var bara i Arkösund som det föll mycket regn men även där klarnade det upp lagiom till konsert.

Det var en stor satsning som vi gjorde denna sommar, att göra en så omfattande

kustrutt, och jag är så tacksam att vi vågade!

Alltid lika vemodigt att lämna Briggen, hon har blivit en trygg hamn, detta förtrollande vackra skepp som vaggat oss så många gånger till sömns. Skärgårdsturnén tar en paus nu på obestämd tid så det var extra vemodigt att säga farväl denna sommar!

Men vi kommer aldrig glömma dessa somrar vi haft ombord, det är verkligen minnen för livet.

Och att jag fick haka på John i köket... vilket äventyr! Ganska ovanligt tror jag att

RYLA-ungdomarna fick en grundlig säkerhetsgenomgång före avgång.

FOTO: LOTTA BAKER

en kock bjuder in en glad amatör... Men vi hade jättekul ihop och det var spännande att se hur en proffskock jobbar! Jag när ju en liten barnslig dagdröm att få laga lite mer mat, gick faktiskt en liten kokkurs under pandemin... Så det var en upplevelse att få hänga med John, lärde mig massor! ■

/TINA AHLIN

Susanne Larsson som jobbar på Landsorts vandrarhem tog den här underbara bilden på *Tre Kronor* i solgatan, vid målgången av årets One Water Race 24 augusti.

Styrman Eveljina Schmidt ger instruktioner.

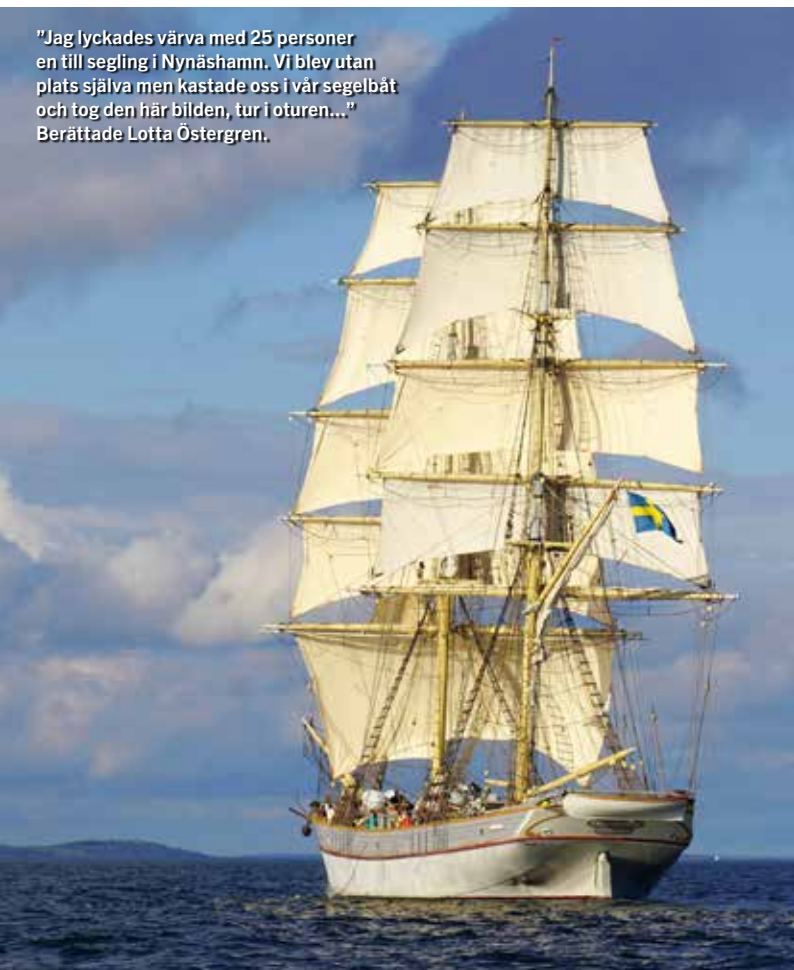
Briggen *Tre Kronor* har haft ett samarbete med Fryshuset ända sedan vi var med i 'The Tall Ships' Races 2009 och genom åren har vi haft många av deras ungdomar med på olika former av seglingar. Ett av Fryshusets projekt är *Pappa – Barn* där man arbetar för att stärka banden mellan pappor och deras barn. I år hade vi möjlighet att ta med en grupp från det projektet på en familjesegling i augusti.

I år har vi haft många nya jungmän (volontärer) och elever där avbeslagning och som här beslagning av segel är en av många arbetsuppgifter ombord. Foto: Conny Sjöström, taget på en segling från Gräddö 20 augusti.

"Jag lyckades värva med 25 personer en till segling i Nynäshamn. Vi blev utan plats själva men kastade oss i vår segelbåt och tog den här bilden, tur i oturen..."
Berättade Lotta Östergren.

Två av våra superbåsar (Bås = båtsman), Elin Rudolph och Bea Robberstad Jäsund.

FOTO: LOTTA BAKER

En aktiv säsong 2023!

Mentorsegling med Järvaungdomar

I samarbete med SEB och organisationen Mentor ska vi genomföra en segling med ungdomar från Järva med temat Östersjön. Under en dag ska vi segla och prata Östersjön och förhoppningsvis kan detta bli en återkommande verksamhet som vi ska kunna erbjuda fler grupper nästa år. Denna har genomförts under pressläggningen av detta Briggenblad.

Poddar om Östersjön

Som en del av samarbetet med SEB kommer vi att producera poddradioprogram om Östersjön riktade till elever i grundskolan men även du som är vuxen kan nog hitta ett och annat matnyttigt där. När de är klara kommer vi att skicka ut länkarna.

Vårt årliga Östersjöseminarium

Sedan 2011 har vi, med undantag av pandemiåren, haft ett årligt återkommande seminarium om Östersjön. Seminariet 28:e september genomförs i år i samarbete med Stockholms universitet/Östersjöcentrum och KTH i närvaro av Kronprinsessan Victoria. Temat i år är Blå ekonomi och vikten av ett välmående hav för detta. SVT har även i år sagt sig vara intresserade av att sända seminariet. Mer om detta i nästa nummer.

Elever från Marina Läroverket

Under sommaren har ett stort antal elever från Marina Läroverket seglat med *Tre Kronor af Stockholm* för att få praktik till sina utbildningar. Det gäller både elever som studerar till sjöbefäl och elever som går andra utbildningar med anknytning till havet.

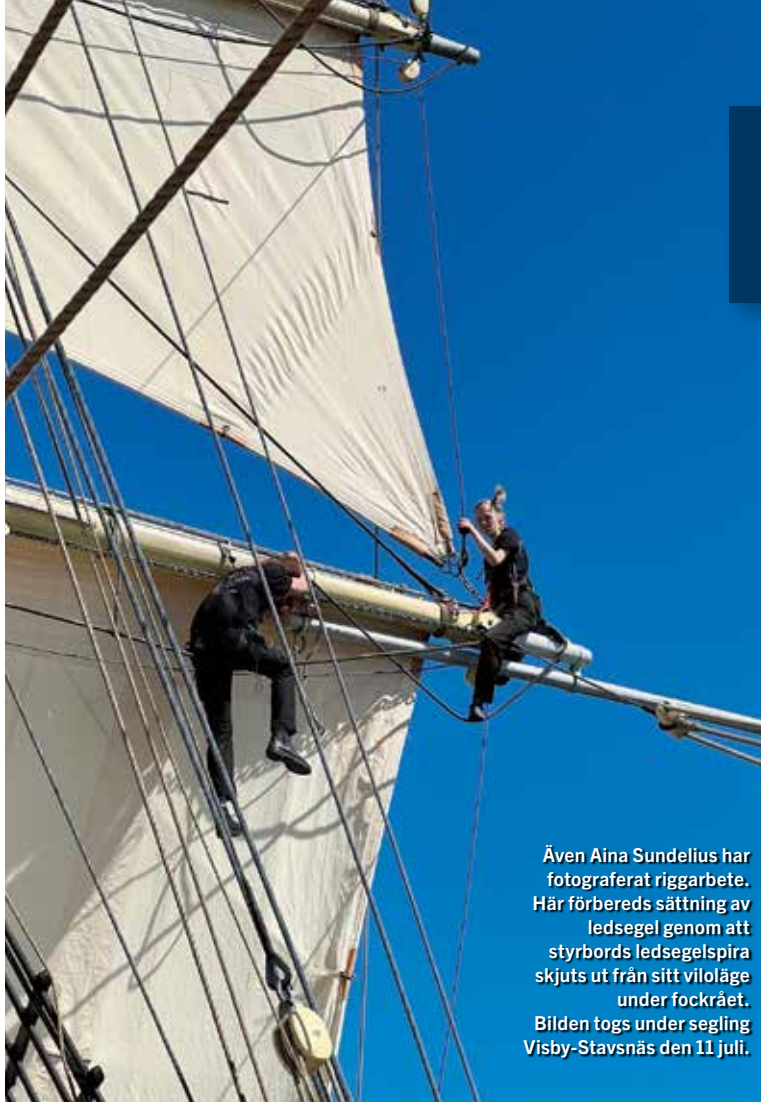
Praktik för våra egna jungmän

Varje år seglar ett stort antal ungdomar med oss som jungmän för att lära sig mer om hur man seglar ett råttacklat fartyg. De här engagerade och kunniga ungdomarna är oumbärliga för verksamheten och det som de får i gengäld är mer kunskap om segling och skötsel av ett fartyg. I flera fall har det lett till att ungdomar sökt sig vidare till yrken inom sjöfarten.

Seglingar för dig

Förutom ovanstående har vi genomfört ett stort antal publika seglingar för dig och andra som vill komma ut och uppleva riktig segling med Sveriges enda briggs *Tre Kronor af Stockholm*. ■

/STURE HAGLUND
OCH PER BJÖRKDAHL

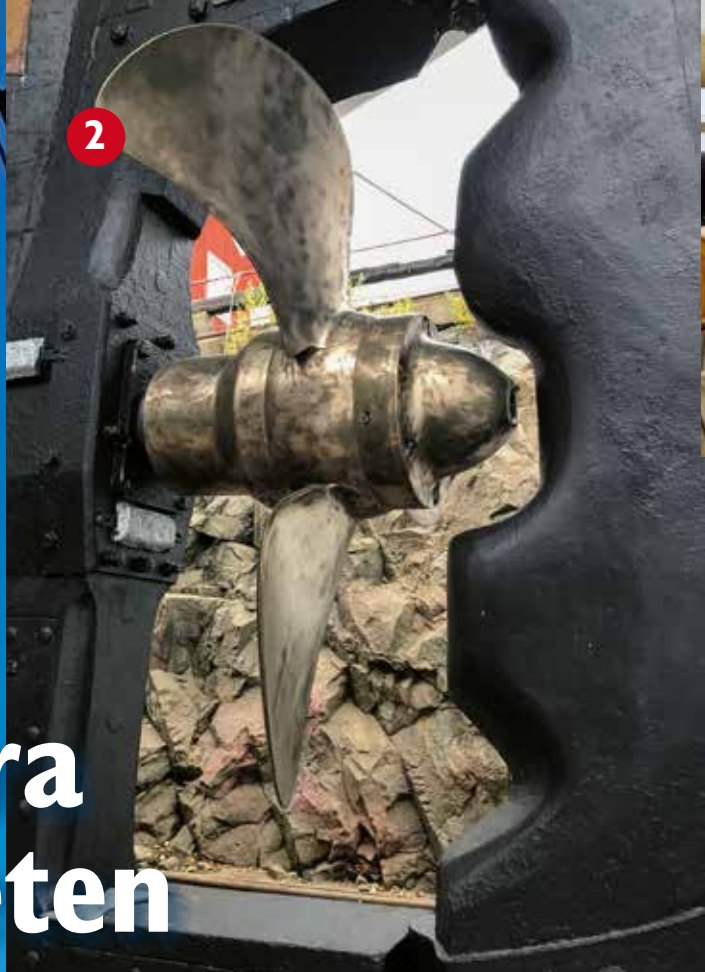

Även Aina Sundelius har fotograferat riggarbete. Här förbereds sättning av ledsegel genom att styrbords ledsegelspira skjuts ut från sitt viloläge under fockrået. Bilden togs under segling Visby-Stavnsås den 11 juli.

Säkerheten är prio 1, därför övas återkommande olika situationer som man över bord, brand och så vidare. Här har vår styrman Jakob Samuelsson förevigat en vinschövning med sjöräddningshelikopter den 6 september. Han har även lagt ut en skön film: "Exciting day on Briggen Tre Kronor today!" på TikTok.

Många och stora underhållsarbeten

Efter sjösättningen 2005 fick *Tre Kronor af Stockholm* omdömet från experter att hon var ett av de bäst nybyggda träfartygen i världen, som skulle kunna segla under 100 år förutsatt att hon underhålls väl.

Efter 18 år i sjön och 16 år under segel är det helt normalt med slitage och att det även drar ihop sig för bordbyten och liknande. Svag ekonomi redan före corona och sedan tvärstopp med flera år utan rederichef, bås och flera säsonger utan bemanning. Därefter försiktig omstart. Allt detta har byggt upp en "underhållsskuld".

För att kunna segla – eller ens lämna kaj – måste fartyget vara sjövärdigt, annars blir det "körförbud".

Jan Olsén, rederichef på konsultbasis, listar här nedan vad som gjorts hittills och vad som krävs framöver.

En del av det som listats nedan är normala årliga underhållsåtgärder liksom av- och påriggning, vintertäckning och så vidare. Ökat underhållsbehov innebär även ett behov av minst en anställd båtsman, helst på helår.

Genomförda renoveringar och underhållsåtgärder under 2023

- Stor service på huvudmaskin
- Stor service på elverk
- Funktionskontroll av nød-elverk
- Monterat hydropress till färskvatten-systemet
- Rengöring av färskvattentankar samt chock-klorering
- Tagit färskvattenprov
- Rengöring av svartvattentankar samt reparation av transferpump
- Reparation av brandsystemet Ultra-Fog
- Underhåll av tillbudsbrand-systemet
- Anskaffning av ny nödbrandpump
- Anskaffning av två nya livflottar
- Anskaffning av ny mobbåt, tillverkning av nytt skrå
- Funktionskontroll av länsumpar samt larmsystem för kölvatten
- Stor renovering av gasolsystemet
- Renovering av köksspis
- Service på ugn samt reparation efter vattenläcka
- Ny tvättmaskin och torktumlare

- Ombyggnad av tvättstuga för de nya maskinerna
- Stor service på diskmaskin
- Arbetat bort jordfel i 230V-elsystemet
- Tillverkning av ny briggsegelgaffel
- Anskaffning av ny fock och märssigel
- Översyn på vårt nød- och sjösäkerhets-kommunikationssystem
- Byte av två lanternor
- Översyn av vårt ombord-larmsystem
- Reparation av värmepanna, bortkoppling av oljebrännare
- Översyn av löpande rigg, byte av en del tågvirke samt några nya block
- Översyn av evakueringsystem samt anskaffning av nya arbetsflytvästar
- Mycket målning inombords, på däck och i rigg
- Linoljepolering av tak till båda däckshusen samt livflottelårar
- Översyn, några utbyten samt lackning av alla koffer naglar
- Översyn och målning av samtliga block

Dockningen i oktober

- Byte av flera bord under vattenlinjen
- Lyfta av rodret
- Propellerarbete
- Slitköl, kontroll o eventuella åtgärder
- Misstänkt röta i valvet ovan vattenlinjen - kontroll o åtgärder
- Bottenmålning
- Byte zinkanoder
- Måla bordläggning
- Hyrda byggnadsställningar behövs för målningsjobben
- Kontroll skrovgenomföringar
- Eventuell drevning
- Allmän bottenkontroll

Framöver

- Fortsatt byte av bord
  - Fälla skog för framtida behov av nya rundhult (rår, stänger etc)
  - Uppdatering av navigationsdator mm
- Stora underhållsbehov kräver även "egen" personal, rederichef och minst en båtsman på heltid.

Bilderna illustrerar olika nivåer av kompetens i underhållsarbetet:

1. Riggarbete. Är höghöjdsarbete som utförs av säkerhetsbesättning och mer erfarna volontärer (befarna jungmän). Just på bilden från i våras så målas stormasten för första gången på många år. Linoljemålning kräver både kunskap och träning för att bli bra. Tunna, tunna skikt och helst många krävs. Man kan tro att linoljemålning enbart är av estetiska skäl – poängen är att linoljan bevarar virket och därmed förlänger livslängden.

2. Inhyrda proffs. Under dockningen kommer propellern att demonteras och servas av inhyrda professionella tekniker från leverantören. Detta arbete är ett exempel på arbeten som måste utföras av experter där även certifieringar av många olika slag krävs för att över huvudtaget "pilla på grejorna". Det gäller framförallt all säkerhetsutrustning men även andra typer av yrkescertifieringar som el, gasol, heta arbeten och så vidare.

3. Proffs, yrkeskickliga eller helt enkelt duktiga volontärer. En bild från 28 mars: **Ingmar** och **Johan Furuvik** har renskrapar och slipar relingsstöttorna i aktern och behandlade med Lignu en gång. Veckan efter lackning med Le Tonkinois fernissa. Johan var redan under bygget professionell rådgivare för målningen av fartyget. Han arbetade under många år som byggnadsvårdsansvarig och målningsexpert på Skansen. Nuförtiden pensionär och då o då volontär i underhållet. En del arbeten i listan till vänster är "vardagsmat" för rigg- och underhållsgruppen på olika nivåer, från nybörjare till skickliga yrkesmän på olika områden; träarbeten, målning, sjömansarbeten som t ex wiresplitsning mm.

4. Volontärer med behörigheter. Genom åren har ett antal jungmän seglat så mycket att de har uppnått lättmatrosbehörighet och desto fler har även genomfört säkerhetsutbildningen **Basic Safety**. På bilden gör **Claes Bertenstam** en vanlig maskinrond. Claes seglar som volontärjungman men är även maskinist – han har behörighet **Maskinbefäl klass 8**. Claes är även ledamot i bolagets styrelse.

Fler volontärer är välkomna! Se hemsidan: Om oss...

Sjöfartens utveckling genom sekler

Ständig kamp för lönsamhet

Vår brigg *Tre Kronor af Stockholm* har i stort sett en lika stor besättning som en vanlig handelsbrigg hade i slutet av 1800-talet. 12-14 man – och idag kvinnor. Förr i tiden ibland något färre. Befälhavare, styrmän, båtsman, matros, lättmatros, jungmän. I vårt fall även intendent och professionell kock. När det begav sig hade befälet även intendentrollen och kock var i bästa fall en kocka men vanligen en ung gosse som fick lära sig allt den hårda vägen. Idag har *Tre Kronor* till drygt hälften en anställd professionell besättning medan största delen av manskapet är oavlönade volontärer. Likafullt är lönsamheten en ständig kamp. Det går inte att få ihop budgeten med enbart seglingsintäkter. Bakgrunden styrs av ett antal faktorer.

Sjöfartens utveckling genom seklen har hela tiden styrts av faktorer som **krigets krav**; på farkosternas fart, manöverförmåga och beväpningens hela tiden ökade vikt och så småningom även behovet av skydd mot vapenverkan. Inom handelssjöfarten och fisket handlade det om **den ständiga kampen för lönsamhet** – vilket gäller än idag.

Nya faktorer från 1800-talet

Under 1800-talet tillkom två helt nya faktorer som på olika sätt drev utvecklingen i nya riktningar. Det första var maskindriften, till att börja med ångmaskinen som först eldades med ved och mycket snart med kol. Det andra var löneutvecklingen som med industrialismen snart ökade i betydelse.

Nästa faktor var oceangångaren *RMS Titanic*s undergång 1912, som ledde till internationella konventioner för säkerheten till sjöss. En först gradvis och senare allt snabbare utveckling av säkerhetsutrustning och regler har lett fram till dagens mycket hårda säkerhetskrav.

Elektronik och komfort

Slutligen har den elektroniska och för inte så särskilt länge sedan digitala utvecklingen givit sjöfarten radar, elektroniska sjökort, plotter med mera. Till detta ska läggas alla tänkbara "komfortsystem" som vi tar för självklara som bland annat centralvärme, duschar, spol-

bara toaletter, kök med restaurangstandard och ibland till och med aircondition.

Tillbaka till vår egen brigg

När våra grundare en gång på 1990-talet spånade kring idén att bygga en råsegelare, var förutsättningen just att bygga en råsegelare. Vid den tiden fanns inga seglande kvar i Sverige. Barken *Meta av Byxelkrok* (var med i första utvandrarfilmen och som *Hoppetossa* i Pippi Långstrump) hade då förlit i Medelhavet.

Beslutet landade i att bygga en brigg och en förlaga till skrovet (och inspiration) blev örlogsbriggen *Gladan* som sjösattes 1857. Det fartyget var lite mindre och hade en något ålderdomligare riggning. Vår brigg fick utförande och detaljer hämtade från en mängd olika fartyg. Riggen ritades av **Allan Palmer** och representerar segelfartygsutvecklingens sista och slutliga version av riggning för just vår fartygstyp. Fortfarande helt traditionell – inte en vantskruv eller vinsch.

Hela ursprungliga idén med vårt fartyg är att kunna utbilda och verka – med traditionellt sjömanskap i ett mycket kapabelt fartyg.

Med all modern säkerhets- och teknisk utrustning som fordras idag, lider vi av samma problematik som för de sista segelfartygen. Det går inte att "segla in" kalkylen. Anslag och bidrag till bland annat utbildning från stiftelser är en av lösningarna. ■

/PER BJÖRKDAHL

Äntligen har vi fullt ställ

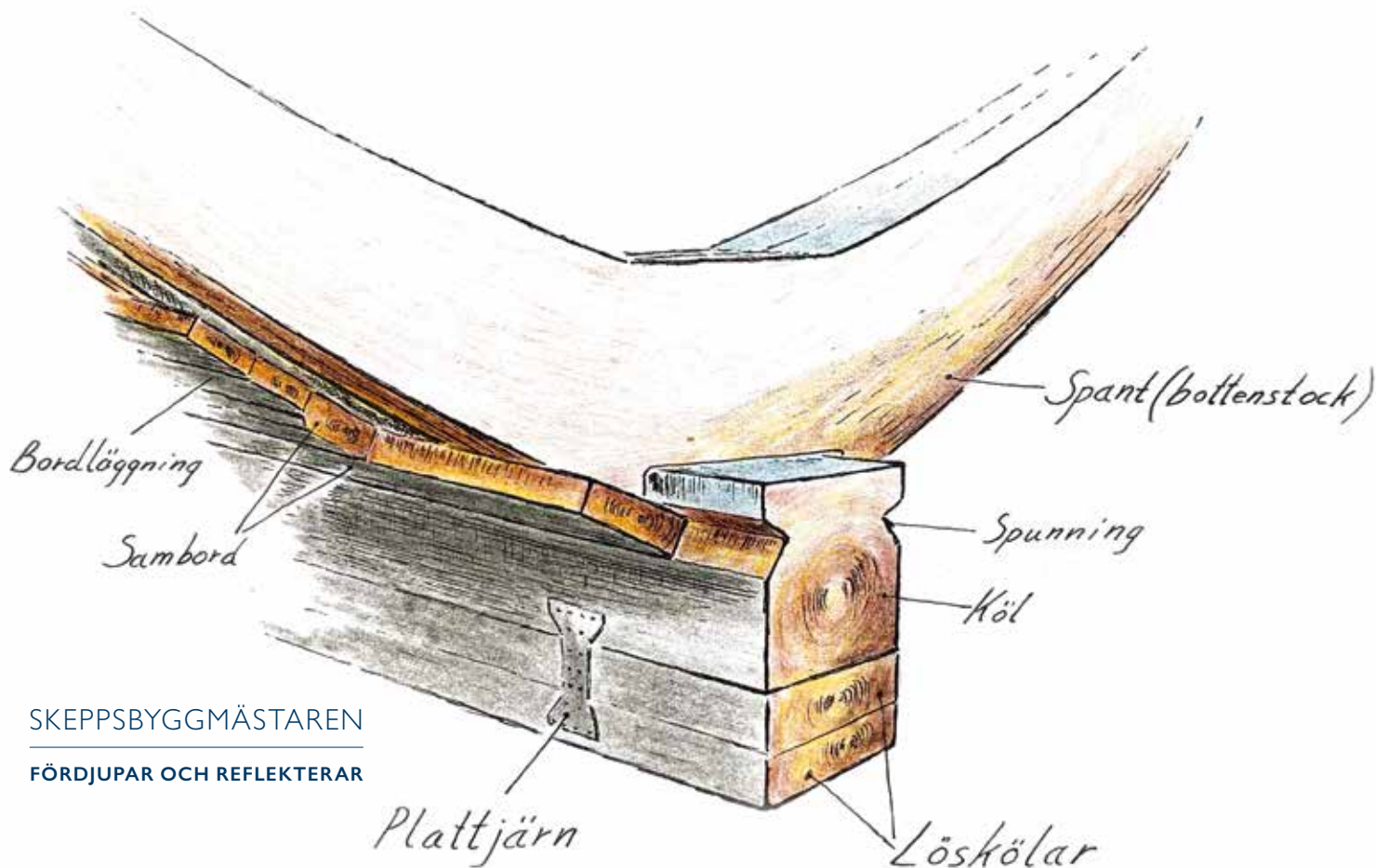
Den uppmärksamme betraktaren som sett oss segla den här säsongen och den förra har nog saknat jagaren – det allra förligaste seglet. Vi har under flera år kunnat byta ut nästan hela segelgarderoben med full finansiering genom föreningen från **Stiftelsen Stockholms Sjömanshem**. Den senaste "batchen" har bestått av en ny fock, en undermärs och nu slutligen en jagare. Seglen är sydda i Polen av företaget **Sail Service** som även har levererat vår ursprungliga segelgarderob. Stiftelsen **Stockholms Sjömanshem** har även bidragit med 100 000 kronor till ny säkerhetsutrustning under våren. ■ /PB

Den nya jagaren anlände 8 september till Kastellholmen.

Avsändare: Föreningen Briggen Tre Kronor
Örlogsvägen 11, Kastellholmen, 111 49 Stockholm

SKEPPSBYGGMÄSTAREN

FÖRDJUPAR OCH REFLEKTERAR

Löskölens funktion

ILLUSTRATION: KORHAN KOMAN

Kölen är den del som hela fartygets konstruktion utgår ifrån och spanten är monterade ovanpå. Utanpå spanten monterar bordläggningen och längst ned där bordläggningen möter kölen kommer borden att ligga an mot var sida av kölen.

Kölen sticker därför ned och kommer på så vis att vara i en utsatt position om man skulle gå på grund. För att skydda kölen monterar man ytter-

ligare ett eller två timmer under kölen, – lösköl, även kallad slitköl. Dessa delar ska med andra ord ta den värsta smällen om olyckan är framme och man går på grund. Det gör inte så mycket om dessa blir lite sönderflisade och deformerade eftersom de faktiskt går att byta ut, till skillnad från den riktiga kölen, som det skulle innebära ett enormt stort arbete, om man måste byta ut delar av.

Om ett fartyg står hårt på grund kan det till och med vara så att löskölen lossnar när man drar loss fartyget. Det är så att säga en offerplanka.

Av samma anledning vill man sätta fast löskölen lagom hårt. Man vill inte montera den med jättegrov och lång bult upp i den riktiga kölen eftersom dessa järn skulle kunna åsamka onödiga skador, om de böjs eller dras ut. Ett ganska vanligt alternativ är därför, att man monterar löskölen, med klenare plattjärn, även kallat hängslen, på sidorna av kölen, med lite kortare spik.

Stöd Tryggvefondens konto för underhåll!

Bordbyten och arbeten på slitkölen i år är ett exempel av fler där vi behöver både köpa in material och även ta in olika sorts professionell hjälp i underhållet.

Lämna gärna ett penningbidrag på:

Pg 87 36 63-9

eller Swisha till:

123 269 74 15, du

kan använda QR-koden här till höger.

En sönderkörd lösköl är krånglig att laga även när fartyget är torrsatt. Eftersom fartyget står med hela sin vikt på kölblocken måste dessa demonteras bitvis för att frilägga löskölens delar. Man får då trösta sig med att löskölen har gjort sitt jobb och skyddat kölen från skada! ■

/KORHAN KOMAN

Korhan är sedan länge en av våra befälhavare. Han var även fartygets skeppsbyggmästare 2003-2008. Bilden är från 19 maj på segling med Äventyrsgruppen Flaten. Till vardags kör Korhan lotsbåt i Sandhamn.